

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-69>

УДК 657:330.34:630

**ДЕРЖАВНИЙ ЛІСОВИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ:
ТРЕНДИ РОЗВИТКУ
ТА ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ВИМІР**

**THE STATE FOREST SECTOR OF UKRAINE:
DEVELOPMENT TRENDS
AND FINANCIAL AND INVESTMENT DIMENSIONS**

Голян Василь Анатолійович

доктор економічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2502-4573>

Марчук Юрій Миколайович

доктор економічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1184-261X>

Лицур Ігор Миколайович

доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН України,
ДП «Ліси України», м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3867-0734>

Holian Vasyi, Marchuk Iurii

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Lytsur Ihor

State Enterprise «Forests of Ukraine», Kyiv

Обґрунтовано, що державний лісовий сектор України, який представлений Державним підприємством «Ліси України», науковими і науково-дослідними установами, проектними організаціями та установами природно-заповідної справи, відіграє ключову роль у процесах відтворення та охорони лісових ресурсів, впровадження сучасних методів та технологій наближеного до природи лісівництва, зміцнення обороноздатності країни та її господарської самодостатності, а також у забезпеченні соціально-економічного піднесення сільських територій. Виявлено, що декілька фаз реформування інституційної архітектоники управління лісовим господарством (укрупнення державних лісових господарств, корпоратизація державного лісового сектора, відокремлення лісопереробки від ведення лісового господарства в секторі лісокористувачів державної форми власності) трансформували структуру державного лісового сектора України, що сформувало сприятливі передумови для диверсифікації джерел інвестиційного забезпечення модернізації основного капіталу лісового господарства та запровадження сучасних методів і технологій розширеного відтворення та господарського освоєння лісоресурсного потенціалу.

Ключові слова: державний лісовий сектор, лісове господарство, лісові ресурси, корпоратизація, фінансове регулювання, інвестиційне забезпечення, зелені облігації.

It has been substantiated that Ukraine's state forestry sector, represented by the State Enterprise Forests of Ukraine, scientific and research institutions, design organisations and nature conservation institutions, plays a key role in the processes of forest resource reproduction and protection, the introduction of modern methods and technologies of nature-friendly forestry, the strengthening of the country's defence capability and economic self-sufficiency, as well as in ensuring the socio-economic development of rural areas. It has been found that several phases of reforming the institutional architecture of forest management (consolidation of state forest enterprises, corporatisation of the state forest sector, separation of timber processing from forest management in the state-owned forest user sector) have transformed the structure of the state forestry sector in Ukraine. It created favourable conditions for diversifying sources of investment to modernise the fixed capital of forestry and introduce modern

methods and technologies for the expanded reproduction and economic development of forest resource potential. It has been determined that the creation of the State Enterprise Forests of Ukraine has increased the effectiveness of centralised coordination of the processes of reforming the forest management system and digital modernisation of timber harvesting chains, as well as the elimination of systemic and structural imbalances in the financing of forestry and hunting in different natural, climatic and forest zones. Studies have shown that in 2013-2024, Ukraine's state forestry sector as a whole demonstrated an upward trend in the dynamics of net income from the sale of products (works, services), which was largely due to both qualitative changes in the functioning of the national timber market and the acceleration of the inflationary-devaluation spiral. It has been established that in the short term, it is necessary to optimise the model of fiscal regulation of forestry, legalise a set of budgetary, tax and credit preferences for permanent forest users who produce wood fuel products, and develop applied tools for the implementation of green investment projects based on the use of green lending instruments 'green' lending and the issuance of green bonds and carbon certificates. These will overcome certain negative trends in the state forestry sector of Ukraine and launch a mechanism for modernising the production and technical base and methods of forestry management in accordance with the best domestic practices and advanced foreign experience.

Keywords: state forestry sector, forestry, forest resources, corporatisation, fiscal regulation, investment support, green bonds.

Постановка проблеми. Результативність відтворення, відновлення та охорони лісових ресурсів напряму залежить від функціонування лісового сектора національної економіки України. В останні десятиліття лісовий сектор зазнав глибоких інституційних трансформацій, зумовлених як зовнішніми викликами, так і внутрішньо-галузевими чинниками. Зокрема, декілька фаз реформування відбулося у державному лісовому секторі, який представлений ДП «Ліси України», рядом наукових та науково-дослідних підприємств, а також установами природно-заповідної справи. Державний лісовий сектор відіграє ключову роль у процесах відтворення та охорони лісових ресурсів, впровадження сучасних методів та технологій наближеного до природи лісівництва, зміцнення обороноздатності країни та її господарської самодостатності. Створення у 2022 році на базі мережі державних лісових господарств ДП «Ліси України» фактично започаткувало процес корпоратизації державного лісового сектора, що дало можливість усунути численні системні та структурні перегини у фінансуванні процесів відтворення, відновлення та охорони лісів, а також сформувані сприятливі передумови для урізноманітнення джерел інвестиційного забезпечення модернізації основного капіталу та становлення прозорого і конкурентного національного ринку деревини. Водночас потребують поглибленого вивчення окремі аспекти посилення вагомості впливу лісового сектора на соціально-економічний розвиток сільських територій як основного ареалу концентрації лісової рослинності та територіального базису продукування екосистемних послуг, які мають вагомое екологічне та соціальне значення для життєдіяльності населення, диверсифікації

джерел інвестування модернізації основних засобів лісогосподарського та лісоохоронного спрямування, активізації інноваційних процесів у лісопродуктових ланцюгах та здійсненні проєктів, пов'язаних з упередженням глобального потепління та збереження біорізноманіття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки у зв'язку з поглибленням інституційних трансформацій у державному лісовому секторі актуалізувалися дослідження, які присвячені розробленню інституційних передумов для зростання вагомості означеного сектора національного господарства у процесах підвищення рівня лісистості та асиміляційної місткості територій.

Доцільність розширеного відтворення ресурсно-виробничого потенціалу державного лісового сектора України впливає з твердження В. Ткача про те, що роль лісів невпинно зростає як загалом на планеті, так і в Україні. Це зумовлено тим, що ліси є найпотужнішим чинником, що стабілізує на певному рівні функціональну організацію природних екосистем, посилює їхню стійкість до антропогенного впливу та зміни клімату [9, с. 69]. З огляду на сказане в спектрі пріоритетів розвитку державного лісового сектора доцільно виокремити модернізацію виробничо-технічної бази, яка дасть можливість забезпечувати розширене відтворення, охорону і захист та господарське освоєння лісоресурсного потенціалу за передовими лекалами.

Розглядаючи економічні проблеми лісового сектору та окреслюючи шляхи його подальшого розвитку, М. Шершун та В. Касюхнич відмічають, що характерною рисою функціонування вітчизняного лісового сектору є інвестиційний дефіцит [12, с. 49]. Через брак капітальних інвестицій не забезпечуються

прийнятні темпи модернізації та реконструкції виробничо-технічної бази ведення лісового господарства, а також уповільнюється застосування своєчасних сучасних методів та технологій лісовідновлення та захисту лісів, що є надважливим в умовах змін клімату.

В контексті формування нової моделі соціально-економічного піднесення сільських територій як основного ареалу концентрації лісоресурсного потенціалу В. Ткачук та О. Ярмошенко стверджують, що поглиблення децентралізації та створення мережі сільських та селищних територіальних громад ще більшою мірою підвищили вагомість лісоресурсного потенціалу у забезпеченні соціально-економічного піднесення сільських територій [10]. Н. Попадинець акцентує увагу на тому, що у лісозаготівельній галузі в основному працюють селяни, тому її розвиток сприяє зростанню зайнятості та підняттю добробуту сільських громад [8]. Одним з пріоритетів розвитку державного лісового сектору має виступати посилення його ролі у формуванні нових полюсів розвитку сільських територій, зокрема через освоєння потенціалу екосистемних послуг лісових біогеоценозів і відповідно розвиток лісової рекреації та екологічного туризму, а також через формування замкнених циклів у лісгосподарських ланцюгах доданої вартості у сільській економіці через розбудову інфраструктури побічного лісокористування і утилізації вторинної лісо-сировини в енергетичних цілях та розвиток зеленої енергетики. Участь лісового господарства в таких програмах за рахунок використання лісосічних відходів та енергетичних плантацій може додатково скласти до 3 млн куб. м сировини, а це дуже важливо для підтримки соціальної сфери в лісових регіонах.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на велику кількість досліджень стосовно оцінки ефективності функціонування державного лісового сектору в умовах поглиблення інституційних трансформацій та воєнних викликів, виникає потреба у формуванні авторського підходу стосовно адекватної оцінки результативності господарського освоєння лісоресурсного потенціалу та фінансування його розширеного відтворення, перегляду ролі і місця даного сектору у відтворювальних пропорціях національної економіки, а також виявлення фінансово-інвестиційних вимірів модернізації лісгосподарської та лісоохоронної інфраструктури через призму перспектив засто-

сування методів та інструментів «зеленого» інвестування.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Виявлення основних трендів та фінансово-інвестиційного виміру розвитку державного лісового сектору України в умовах воєнних викликів, поглиблення корпоратизації, імплементації пріоритетів досягнення кліматичної нейтральності та подолання депресивності розвитку сільських територій як основного ареалу здійснення лісгосподарської та лісоохоронної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Лісовий сектор в нинішніх умовах є однією з основних структуроутворюючих ланок економіки регіонів України, котрі відзначаються високим рівнем лісистості. Сектор національної економіки, який займається відтворенням, охороною і використанням лісових ресурсів (з метою виробництва промислової і непромислової продукції та надання екологічних і соціальних послуг), називають лісовим сектором. Він охоплює все, що стосується лісу – від лісопосадкових робіт до споживачів лісопродукції, пов'язаний з широким колом видів економічної діяльності, зокрема веденням лісового господарства, лісозаготівельними роботами, транспортуванням і складуванням продукції, обробленням деревини і торгівлею лісопродукцією [5, с. 144]. Декілька етапів реформування інституційної архітектури управління лісовим господарством в останнє десятиліття (укрупнення державних лісових господарств, корпоратизація державного лісового сектору, відокремлення лісопереробки від ведення лісового господарства в секторі лісокористувачів державної форми власності) трансформували структуру лісового сектору України. Також детермінуючий вплив на структуру та функціональну спрямованість лісового сектору справили: поглиблення бюджетно-фіскальної децентралізації та реформування територіальної організації влади, інституціоналізація повноцінного ринку земель сільськогосподарського призначення, земельна дерегуляція, імплементація передових іноземних практик наближеного до природи лісівництва та сучасних методів невиснажливого лісокористування, а також необхідність зведення мережі фортифікаційних оборонних споруд на основі деревини та дерев'яних конструкцій в прифронтових областях.

Вагомість даного сектору у відтворювальних пропорціях національного господарства посилюється у зв'язку з тим, що саме ліси

виступають основою асиміляційної місткості територій і відповідно зниження рівня вуглецевого сліду, а це відповідає базовим положенням міжнародних природоохоронних конвенцій та національним пріоритетам зміцнення екологічної стійкості екосистем. Вагомість лісового сектора для розвитку національного господарства в контексті імплементації пріоритетів низьковуглецевого розвитку та боротьби з глобальним потеплінням наряду із сектором землекористування також детермінується тим, що в ньому парникові гази поглинаються в обсягах, які значно перевищують обсяги секторальних викидів [9, с. 70]. Відповідно створення нових лісів шляхом лісовідновлення і лісорозведення є не лише передумовою підвищення рівня лісистості та примноження сировинної складової лісового багатства, але і й передумовою нарощення потенціалу екосистемних послуг, які продукуються лісовими біогеоценозами. Виходячи з того, що існують об'єктивні обмеження в частині розширеного відтворення та господарського освоєння лісоресурсного потенціалу, що пов'язані зі значним часовим лагом між посадкою лісу та його стиглістю, саме прискорені темпи комерціалізації екосистемних послуг лісових біогеоценозів є ключовим детермінантом диверсифікації виробничо-господарської діяльності постійних лісокористувачів та їх капіталізації. Перспективним в зв'язку з цим є розвиток ринку карбонових сертифікатів та участь зацікавлених партнерів в т. ч. з країн ЄС в процесах лісовідновлення в Україні.

Початок російської збройної агресії у 2014 році та повномасштабне вторгнення ворожих сил на територію України на початку 2022 року зумовили необхідність переорієнтації діяльності лісового сектора України у зв'язку з необхідністю зміцнення обороноздатності країни. За таких умов значно підвищилась структуро- та комплексоутворююча роль лісового сектора на прифронтових територіях та на територіях, які перебували під тимчасовою окупацією. Російська воєнна агресія завдає великої шкоди лісам і лісовому господарству України. Внаслідок бойових дій близько третини лісів України зазнали ушкоджень; на значній площі (близько 450 тис. га) ліси забруднені вибухонебезпечними предметами і потребують розмінування. На розмінування та рекультивуацію забруднених лісових територій знадобиться не один десяток років, і це обмежує доступ до природних ресурсів та рекреаційних зон. Частка лісових пожеж,

що виникли внаслідок воєнних дій, становить близько 40% [9, с. 70]. Особливо негативним є вплив воєнних дій на об'єкти природно-заповідного фонду, які є особливо цінними та вразливими лісовими екосистемами [1, с. 53]. Наслідки згубного впливу російської збройної агресії на лісові біогеоценози вимагають розроблення комплексу інституційних заходів, котрі дозволять активувати додаткові грошові потоки у відтворення порушених воєнними діями лісових екосистем через отримання частини міжнародної технічної та фінансової допомоги на післявоєнне відновлення, диверсифікацію джерел та методів інвестиційного забезпечення модернізації та реконструкції основних лісгосподарських та лісоохоронних засобів [7], залучення коштів глобальних екологічних фондів та грантових коштів.

В інституційному розрізі у структурі лісового сектора України варто виокремити державний, комунальний та приватний сегменти. Державний лісовий сектор охоплює ДП «Ліси України», наукові і науково-дослідні установи, проектні організації та установи природно-заповідної справи. Комунальний лісовий сектор представлений наявністю у багатьох регіонах мережі комунальних лісових господарств. Приватний лісовий сектор перебуває у латентному стані і формується в основному за рахунок самозаліснених сільськогосподарських угідь. Для розвитку приватного лісового сектору цікавим буде досвід Німеччини, де нараховується до 2 млн осіб-власників лісів на площі від 4 до 20 га та досвід Франції, де лісові кооперативи, сформовані власниками лісів, відіграють вирішальну роль на ринку лісопродукції.

Державний лісовий сектор є ключовим елементом всієї архітекtonіки лісгосподарування в Україні. ДП «Ліси України» є найбільшим лісокористувачем України і одним із найбільших лісокористувачів Європи, в управлінні якого перебуває 6,6 млн га лісового фонду, з них 1,05 млн га припадає на території природно-заповідного фонду [1, с. 53]. Фактично створення ДП «Ліси України» на базі мережі державних лісових господарств забезпечило радикальне інституційне переформатування державного лісового сектора.

Позитивним моментом такого переформатування є те, що формування ДП «Ліси України» створило додаткові можливості для централізованого корпоративного фінансування розбудови мережі об'єктів лісгосподарської та лісоохоронної інфраструктури, зокрема використання сучасних технологій

для заготівлі деревини, сортування й утилізації деревних відходів і в місцях здійснення рубок, і на спеціально облаштованих майданчиках [2]; ліквідації наслідків буреломів, сніголомів, вітровалів; запобігання інтродукції та поширення чужорідних видів рослин; запобігання виникненню й ліквідації лісових пожеж і пожеж торфовищ [4, с. 400].

Також створення ДП «Ліси України» сформувало додаткові передумови для підвищення результативності централізованої координації процесів реформування системи ведення лісового господарства та цифрової модернізації ланцюгів лісозаготівель, а також усунення системно-структурних перегинів у фінансуванні лісового і мисливського господарства у різних природно-кліматичних та лісорослинних зонах. Об'єктивні обмеження на ефективність діяльності ДП «Ліси України» та його регіональних підрозділів, особливо у прифронтівній зоні, накладає російська збройна агресія, котра унеможливує повноцінне ведення безперервного та невиснажливого лісокористування, а також комплексне освоєння сировинної та несировинної складових лісоресурсного потенціалу.

У 2013-2024 роках державний лісовий сектор (в основному державні лісові господарства, які підпорядковувалися Державному агентству лісових ресурсів України (ДАЛРУ), а з вересня 2022 року – ДП «Ліси України» ДАЛРУ) в цілому демонстрували висхідний тренд у динаміці чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) (рис. 1).

Виняток складають 2019 та 2020 роки. У 2020 році чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) зменшився порівняно з 2018 та 2019 роками у зв'язку з масштабним застосуванням карантинних заходів з метою обмеження поширення пандемії коронавірусу, оскільки відбулося стискання ділової активності по країні в цілому і в системі ведення лісового господарства зокрема. Водночас у 2021 році висхідний тренд у динаміці чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) у державному лісовому секторі відновився.

Висхідний тренд також спостерігався у динаміці даного показника у 2022-2024 роках, незважаючи на повномасштабне вторгнення на територію України російських загарбників. У 2013 році сума чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) становила 5,5 млрд грн, у 2015 році – 10,3 млрд грн, у 2018 році – 16,8 млрд грн, у 2020 році – 14,5 млрд грн, у 2021 році – 22,8 млрд грн,

у 2022 році – 23,3 млрд грн, у 2023 році – 23,6 млрд грн, у 2024 році – 23,7 млрд грн.

Але такі позитивні тренди стосуються динаміки чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) у фактичних цінах. Динаміка даного показника у порівняних цінах на початок 2013 року не демонструє висхідного тренду. Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) державного лісового сектору у порівняних цінах на початок 2013 року розраховувався шляхом ділення фактичного показника чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за відповідний рік на кумулятивний індекс цін виробників промислової продукції. Це свідчить про те, що висхідний тренд у динаміці фактичної величини чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) у 2013-2024 роках в основному забезпечувався кількісними факторами, зокрема зростанням цін заготовленої та реалізованої деревини внаслідок розкручування інфляційно-девальваційної спіралі у національній економіці у зв'язку з посиленням проявів політичної нестабільності та вторгненням на територію України російських загарбників у 2014 році через анексію частини територій Донецької і Луганської областей, а також АР Крим. Частка державного лісового сектору у ВВП України у 2022-2024 роках знизилася внаслідок того, що значно збільшилася питома вага зовнішньої фінансової допомоги, яка забезпечує стабільність державних видатків.

Російська збройна агресія також деструктивним чином вплинула на динаміку заготівлі деревини у державному лісовому секторі. Якщо у 2021 році у державному лісовому секторі було заготовлено 14,9 млн куб.м деревини, то у 2022 році – 13,5 млн куб.м, у 2023 році – 13,1 млн куб.м, у 2024 році – 12,6 млн куб.м (рис. 2).

На фоні скорочення в останні роки обсягів сукупної заготівлі деревини спостерігається тенденція зростання фактичної величини сукупних витрат по лісовому та мисливському господарству. Якщо у 2013 році фактичні сукупні витрати по лісовому та мисливському господарству становили 4,7 млрд грн, у 2017 році – 10,5 млрд грн, у 2019 році – 13,3 млрд грн, у 2021 році – 18,6 млрд грн, у 2022 році – 20,0 млрд грн, у 2023 році – 18,7 млрд грн, у 2024 році – 20,6 млрд грн.

Причиною такого зростання сукупних витрат по лісовому та мисливському господарству стали наслідки прискорення інфляційно-девальваційних процесів, що вимагають збільшення видатків на фінансування

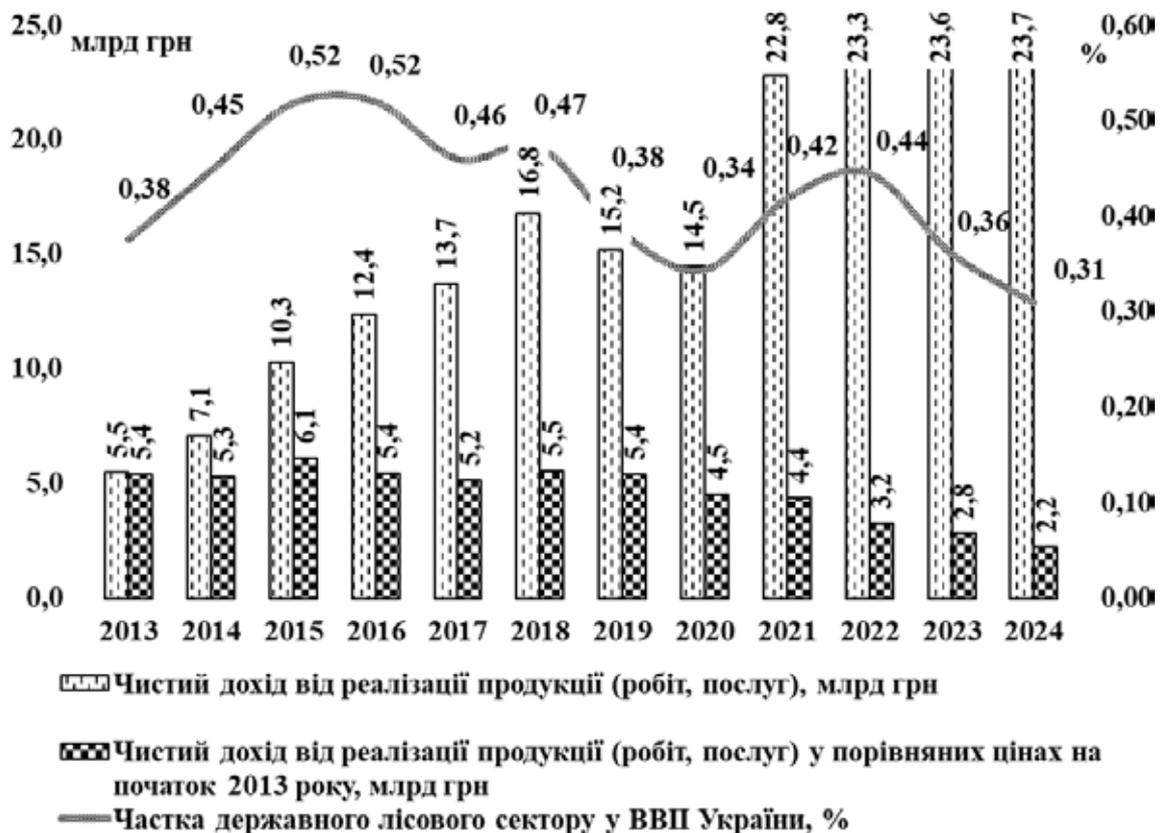

Рис. 1. Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) у державному лісовому секторі та частка даного сектору у ВВП України у 2013-2024 роках

Джерело: розраховано за даними НБУ та Державного агентства лісових ресурсів України

матеріальних витрат, оплати праці та інших операційних витрат. Підтвердженням вирішального впливу інфляційно-девальваційних процесів на фактичну величину сукупних видатків по лісовому та мисливському господарству є динаміка сукупних видатків по лісовому та мисливському господарству у порівняних цінах на початок 2013 року.

Виходячи з воєнних викликів та викликів післявоєнного відновлення національної економіки, а також енергетичних викликів, у короткостроковій перспективі необхідно сформувати інституційне підґрунтя для реалізації комплексу антикризових заходів, котрі дозволять подолати окремі негативні тенденції у державному лісовому секторі та запустити механізм модернізації виробничо-технічної бази та методів ведення лісового господарства у відповідності з кращими вітчизняними практиками та передовим іноземним досвідом.

В першу чергу, необхідно оптимізувати модель фіскального регулювання лісогосподарювання, котра поряд з виконанням суто фіскальної функції (збільшення доходної

частини публічних бюджетних та позабюджетних фондів) стимулюватиме нарощення обсягів внутрішнього інвестування процесів розширеного відтворення та господарського освоєння лісоресурсного потенціалу і модернізації лісогосподарської та лісоохоронної інфраструктури [3]. По-друге, в контексті забезпечення енергетичної незалежності країни та деконцентрації об'єктів енергетичної інфраструктури на законодавчому рівні доцільно узаконити комплекс бюджетних, податкових та кредитних преференцій для постійних лісокористувачів, котрі здійснюють утилізацію вторинної, малоліквідної, некондиційної та малоцінної лісосировини в цілях виробництва паливних деревних продуктів та виробництва теплової і електричної енергії. По-третє, з метою диверсифікації джерел інвестиційного забезпечення процесів модернізації основного капіталу лісового господарства та масового впровадження інноваційних методів невиснажливого лісогосподарювання доцільно сформувати інституційні засади та розробити прикладний інструментарій реалізації у національному лісовому

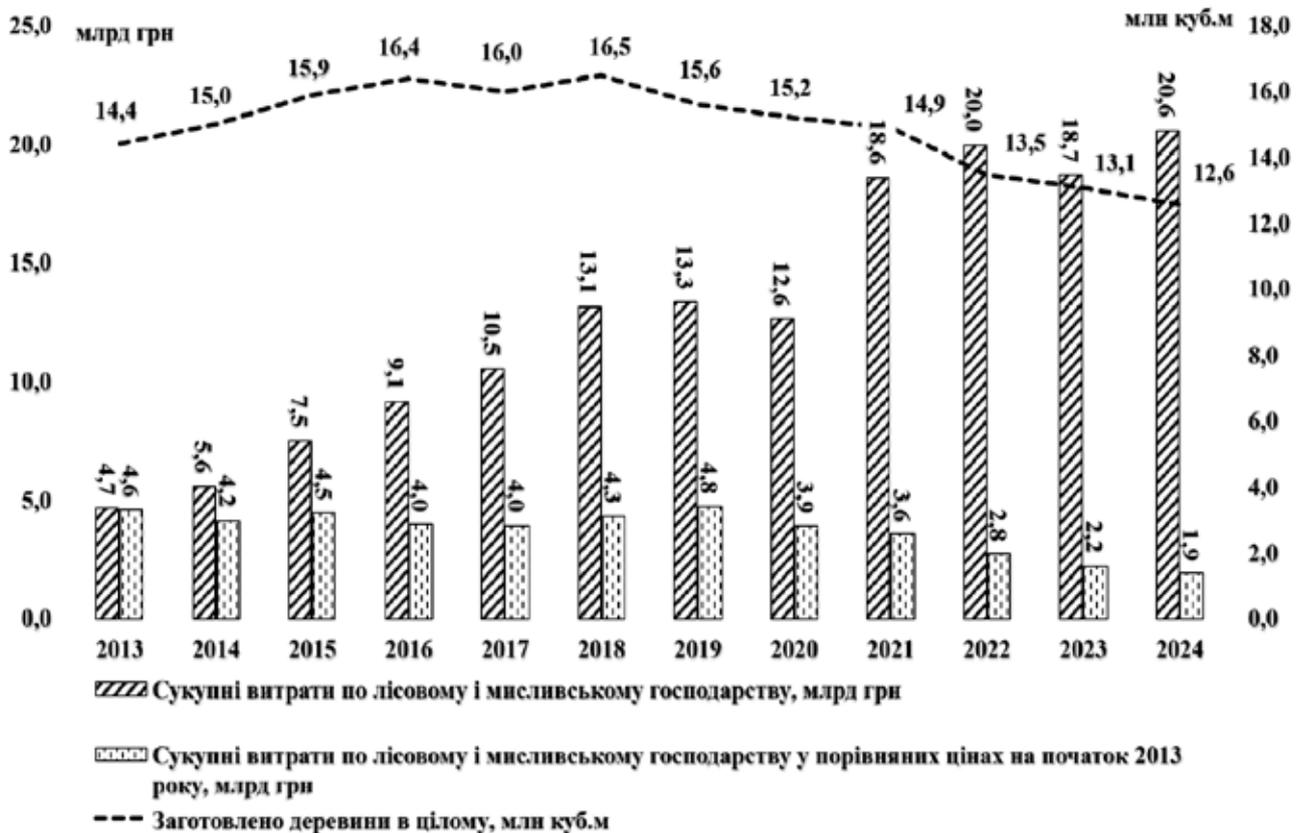

Рис. 2. Динаміка сукупних витрат по лісовому та мисливському господарству та динаміка обсягів заготовленої деревини у державному лісовому секторі України у 2013-2024 роках

Джерело: розраховано за даними НБУ та Державного агентства лісових ресурсів України

секторі проєктів «зеленого» інвестування [6; 11] на основі використання інструментів банківського «зеленого» кредитування та емісії зелених облігацій і карбонових сертифікатів. По-четверте, схвалити необхідні зміни та доповнення у Закон України «Про державно-приватне партнерство», які стосуються взаємодії державних постійних лісокористувачів та суб'єктів приватного підприємництва в частині користування лісоресурсними та лісогосподарськими активами, а також в частині здійснення лісозаготівель, упорядкування самозаліснених сільськогосподарських угідь та виробництва деревних паливних продуктів.

Висновки. Державний лісовий сектор України в останнє десятиліття зазнав численних інституційних трансформацій, що дало можливість усунути велику кількість інституційних пасток в управлінні лісовим господарством та забезпечити імплементацію передових іноземних практик у регуляторний механізм лісо-

господарювання. Створення у 2022 році на базі мережі державних лісових господарств Державного підприємства «Ліси України» підвищило рівень координації в управлінні лісовим господарством та створило передумови для нарощення обсягів фінансування централізованих капіталовкладень у модернізацію виробничо-технічної бази та інфраструктури ведення лісового господарства і розширеного відтворення та господарського освоєння лісоресурсного потенціалу. Забезпечення проривних позитивних змін у державному лісовому секторі України у короткостроковій перспективі потребує удосконалення інституційного підґрунтя впровадження сучасних методів «зеленого» інвестування та застосування інструментів бюджетного, податкового та кредитного стимулювання постійних лісокористувачів в частині підвищення енергоефективності використання деревних відходів та стимулювання розвитку різних форм власності на лісі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Болоховець Ю.В., Лицур І.М., Шеремет І.М., Рак О.О., Партика Н.В. Вплив і наслідки воєнних дій для природоохоронних територій та об'єктів природно-заповідного фонду в межах земель ДП «Ліси України». *Наукові записки НаУКМА. Біологія і екологія*. 2024. № 7. С. 53–61.
2. Голян В., Марчук Ю., Матрунчик Д., Карпук А., Погуляйко Ю., Недопад Г. Фінансово-інвестиційне забезпечення розбудови інноваційної інфраструктури поводження з деревними відходами на національному, регіональному та місцевому рівнях. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. Том 1(60). С. 490–510. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.60.2025.4696>
3. Голян В., Марчук Ю., Погуляйко Ю., Матрунчик Д., Дзюбенко О. Формування сучасної моделі фінансового регулювання лісгосподарювання як важлива передумова інноваційної трансформації лісового сектора України. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. Том 3(56). С. 139–155. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.3.56.2024.4406>
4. Голян В., Ткачук В., Коробка Р., Костюк Т., Погуляйко Ю., Бардась В. Фінансово-інвестиційні виміри модернізації екологічної інфраструктури в Україні: воєнні, євроінтеграційні та децентралізаційні виклики. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. Том 4(63). С. 391–418. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.63.2025.4888>
5. Дейнека А.М. Лісовий сектор: аналіз структури, взаємодії з іншими секторами економіки та довкілля. *Регіональна економіка*. 2009. № 3. С. 144–151.
6. Луців Б., Дзюблюк О., Чайковський Я., Луців П., Чайковський Є. Роль зеленого банкінгу в забезпеченні цілей сталого економічного розвитку. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. Том 1(54). С. 23–36. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.54.2024.4250>
7. Марчук Ю.М., Демидюк С.М., Аксаїтов Р.Ш., Доценко Т.Г. Фінансово-інвестиційне забезпечення модернізації основного капіталу лісового господарства: диверсифікація джерел та методів. *Академічні візії*. 2023. Випуск 23. [Електронний ресурс]. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/532/485> (дата звернення: 06.02.2026).
8. Попадинець Н.М. Роль лісової промисловості у розвитку сільських територій. *Соц.-ек. проблеми сучас. періоду України*. 2013. Вип. 6(104). С. 362–369.
9. Ткач В.М. Сучасний стан лісів в Україні: вплив глобального потепління та російської агресії. Стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 16 квітня 2025 року. *Вісник Національної академії наук України*. 2025. № 7. С. 69–76.
10. Ткачук В.А., Ярмошенко О.Г. Малі форми господарювання у системі сільської економіки: перспективи дифузії та секторальний вимір. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск 76. [Електронний ресурс]. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6297/6240> (дата звернення: 06.02.2026)
11. Чайковський Я., Луців Б., Дзюблюк О., Чайковський Є., Луців П. Банківське зелене кредитування як ключовий інструмент екологічної модернізації економіки. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. Том 2(61). С. 54–72. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.2.61.2025.4651>
12. Шершун М.Х., Касюхнич В.Ю. Економічна складова розвитку лісової галузі в умовах воєнного стану. *Збалансоване природокористування*. 2023. № 1. С. 45–52.

REFERENCES:

1. Bolokhovets Yu.V., Lytsur I.M., Sheremet I.M., Rak O.O., Partyka N.V. (2024). Vplyv i naslidky voiennykh dii dlia pryrodookhoronnykh terytorii ta ob'ektiv pryrodno-zapovidnoho fondu v mezhakh zemel DP «Lisy Ukrainy» [The impact and consequences of military actions on nature conservation areas and objects of the nature reserve fund within the lands of the State Enterprise "Forests of Ukraine"]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Biolohiia i ekolohiia*, no. 7, pp. 53–61.
2. Holian V., Marchuk Yu., Matrunchyk D., Karpuk A., Pohuliaiko Yu., Nedopad H. (2025). Finansovo-investytsiine zabezpechennia rozbudovy innovatsiinoi infrastruktury povodzhennia z derevnymy vidkhodamy na natsionalnomu, rehionalnomu ta mistsevomu rivniakh [Financial and investment support for the development of innovative infrastructure for wood waste management at the national, regional and local levels]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 1(60), pp. 490–510. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.60.2025.4696>
3. Holian V., Marchuk Yu., Pohuliaiko Yu., Matrunchyk D., Dziubenko O. (2024). Formuvannia suchasnoi modeli fiskalnoho rehuliuвання lisohospodariuvannia yak vazhlyva peredumova innovatsiinoi transformatsii lisovoho sektora Ukrainy [Formation of a modern model of fiscal regulation of forestry as an important prerequisite for innovative transformation of the forest sector of Ukraine]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 3(56), pp. 139–155. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.3.56.2024.4406>

4. Holian V., Tkachuk V., Korobka R., Kostiuk T., Pohuliako Yu., Bardas V. (2025). Finansovo-investytsiini vymiry modernizatsii ekolohichnoi infrastruktury v Ukraini: voieni, yevrointehratsiini ta detsentralizatsiini vyklyky [Financial and investment dimensions of environmental infrastructure modernization in Ukraine: military, European integration and decentralization challenges]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no 4(63), pp. 391–418. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.63.2025.48885>. Deineka A.M. (2009). Lisovyi sektor: analiz struktury, vzaiemodii z inshymy sektoramy ekonomiky ta dovkillia [Forest sector: analysis of structure, interaction with other sectors of the economy and the environment]. *Rehionalna ekonomika*, no. 3, pp. 144–151.
6. Lutsiv B., Dziubliuk O., Chaikovskiy Ya., Lutsiv P., Chaikovskiy Ye. (2024). Rol zelenoho bankinhu v zabezpechenni tsilei staloho ekonomichnoho rozvytku [The role of green banking in achieving sustainable economic development goals]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 1(54), pp. 23–36. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4250>
7. Marchuk Yu.M., Demydiuk S.M., Aksaitov R.Sh., Dotsenko T.H. (2023). Finansovo-investytsiine zabezpechennia modernizatsii osnovnoho kapitalu lisovoho hospodarstva: dyversyfikatsiia dzherel ta metodiv [Financial and investment support for the modernization of fixed capital in forestry: diversification of sources and methods]. *Akademichni vizii*, no. 23. Available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/532/485> (accessed: 06.02.2026).
8. Popadynets N.M. (2013). Rol lisovoi promyslovosti u rozvytku silskykh terytorii [The role of the forest industry in the development of rural areas]. *Sots.-ek. problemy suchas. periodu Ukrainy*, no. 6(104), pp. 362–369.
9. Tkach V.M. (2025). Suchasnyi stan lisiv v Ukraini: vplyv hlobalnoho poteplinnia ta rosiiskoi ahresii. Stenohrama dopovidi na zasidanni Prezydii NAN Ukrainy 16 kvitnia 2025 roku [The current state of forests in Ukraine: the impact of global warming and Russian aggression. Transcript of the report at the meeting of the Presidium of the NAS of Ukraine on April 16, 2025]. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy*, no. 7, pp. 69–76.
10. Tkachuk V.A., Yarmoshenko O.H. (2025). Small forms of enterprise in the rural economy: prospects for diffusion and the sectoral dimension. *Economy and Society*, no. 76. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6297/6240> (accessed: 06.02.2026)
11. Chaikovskiy Ya., Lutsiv B., Dziubliuk O., Chaikovskiy Ye., Lutsiv P. (2025). Bankivske zelene kredytuvannia yak kliuchovyi instrument ekolohichnoi modernizatsii ekonomiky [Green banking lending as a key tool for ecological modernization of the economy]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 2(61), pp. 54–72. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.61.2025.4651>
12. Shershun M.Kh., Kasiukhnych V.Iu. (2023). Ekonomichna skladova rozvytku lisovoi haluzi v umovakh voiennoho stanu [The economic component of forest industry development under martial law]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia*, no. 1, pp. 45–52.

Дата надходження статті: 12.02.2026

Дата прийняття статті: 28.02.2026

Дата публікації статті: 10.03.2026